

№ 189.

Kalendarzyk tygodniowy.

Wtorek Św. Maryana.
Środa Św. Bernarda.
Czwart. Św. Joanny.
Piąt. Św. Symforiana.
Sob. Św. Filipa Ben.
Niedz. Św. Bartłomieja A.
Poniedz. Św. Ludwika.

Wschód: g. 4 m. 52.
Zachód: g. 7 m. 14.
Dł. dnia: g. 14 m. 22.

CENA PRENUMERATY:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 8 k. —
Półrocz. " 4 " —
Kwartal. " 2 " —
Miesięcz. " — " 67
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 5 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 10 kop. —
Półrocznie " 5 " —
Kwartalnie " 2 " 50
Miesięcznie " — " 85

Redakcja

w ŁODZI,
ul. Piotrkowska № III.
№ telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany.

Wtorek, dnia 6 (19) sierpnia 1902 r.

Kantory: własny w Warszawie, Wspólna 32; w Pabianicach u p. Teodora Minke;
w Zgierzu u p. Ikierta.

CENA OGŁOSZEŃ: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 1/2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 kop.). Reklamy i Nekrologie po 15 kop. za wiersz petitowy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

WARSZAWSKA PRALNIA CHEMICZNA,
Farbiarnia, Sztuczna cerownia i Zakład
reperacyjno-krawiecki

Wł. Piętki

pod firmą

„HELENA,“

Piotrkowska III, w Łodzi. Telefon 851.

Przyjmuje garderobę damską i męską, koronki, firanki, portyery, dywany, meble do prania i czyszczenia. Materiały do dekantowania.

Na ządanie w 24 godzin.

539—r—0

Rozkład pociągów.

Wychodzą z Łodzi: o godz. 12.31, 6.44**, 7.12*,

12.43, 3.05*, 5.02**, 7.28.

Przychodzą do Łodzi: o godz. 3.09, 5.06,

8.06*, 9.32, 10.25**, 3.52, 5.03, 8.22*, 11.02**.

Uwagi. Godziny wydrukowane tłustym drukiem
oznacza czas od 6 wieczorem do 6 rano.

Pociągi, oznaczone *, nie mają bezpośredniej komunikacji z Warszawą; pociągi, oznaczone **, służą dla bezpośredniej komunikacji Łódź—Warszawa bez przesiadania się w Kolaszkach.

W niedziele, święta i dni galowo kursują pociągi komunikacji miejscowej: № 22 odchodzi z Łodzi o g. 8 m. 34 rano, przychodzi do Kolaszek o g. 9 m. 38 rano; № 23 odchodzi z Kolaszek o g. 8 m. 48 wieczorem, przychodzi do Łodzi o godz. 10 wieczorem.

Od Administracji.

Kantor „Rozwoju“ w Pabianicach znajduje się w mieszkaniu p. T. Minkego, ulica Tylna, dom Scheibnera № 881.

KALENDARZYK TERMINOWY.

Jutro.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Sobiesława.

TEATR VICTORIA. Przedstawienia niema.

ZEBRANIE ogólne żyd. Towarz. dobroczynności, Zachodnia nr. 20. Początek o g. 8 i pół wieczorem.

Niemcy i Anglia.

Odkąd odbudowane przez Hohenzollernów krwią i żelazem nowożytnie cesarstwo niemieckie, wytworzywszy w środkowej Europie potężną monarchię militarną lądową, zapragnęło stać się równie potężną monarchią morską, odtąd datuje się nieprzyjaźń pomiędzy Anglią a Niemcami, nieprzyjaźń, która nie doprowadziła jeszcze do ostatecznego zerwania, chwila ta atoli zdaje się już być niedaleką.

Nieraz już zaznaczyliśmy na tem miejscu, jak dalece potęga morską Wielkiej Brytanii przeszkadza ziszczeniu się marzeń cesarza Wil-

helma II, który radby przekazać swemu synowi zjednoczone przez jego pradziada Niemcy jako monarchię wszechświatową zarówno silną na lądzie, jak i na oceanach. Tylko zgnębienie Anglii mogłoby dać realną podstawę takiej polityce. Dlatego to podczas wojny południowo-afrykańskiej, pomimo pozornej przyjaźni a nawet szukania sojuszków z Wielką Brytanią, opinia publiczna całych Niemiec stała po stronie boerów; zawarcie zaś pokoju jedynie w Niemczech przyjęto niechętnie.

I nie dziw. Wojna z boerami przykuwała Anglię tak silnie do południowego cypla Afryki, że wszystkie jej ruchy w obronie najżywniejszych nawet interesów w innych częściach świata, były skrępowane a poniekąd uniemożliwione. Dziś, gdy pokój zawarty, gdy rząd angielski z królem Edwardem VII na czele dokłada wszelkich starań, by niedawnych wrogów na lojalnych zamienić poddanych, Niemcy burzą i pienią się, bo czują, że plany ich kolonizacyjne natrafić mogą na nader poważne przeszkody i wstręty, ilekroć w polityce kolonialnej interesy niemieckie zetkną się z angielskimi. O zetknięcie zaś to bardzo łatwo, Anglia bowiem posiada swoje posiadłości we wszystkich prawie częściach globu ziemskiego. W dodatku kolonie jej kwitną i rozwijają się, gdy tymczasem kolonie niemieckie wiodą dotychczas żywot suchotniczy, pomimo, że młode cesarstwo niemieckie zdobyło już znaczny obszar posiadłości zamorskich.

I tak:

Niemcy posiadają kolonie w Afryce wschodniej, południowo-zachodniej, Kamerunie i Togo razem około 2,152,000 kilom. kwadratowych; w Australii zaś: kraj cesarza Wilhelma, archipelag Bismarka, wyspy Marszałkowskie i wyspy Salomona, razem 261,420 kilom. kwadr.

Oprócz tego w czasach ostatnich Niemcy posiadły: wyspy Samoa w Australii i w Azji wschodniej port Kiau-Czau.

Wszystkie te atoli posiadłości wiodą żywot suchotniczy, a kolonizacja z Niemiec, cierpiących już, jak wiadomo na nadmiar ludności i nadprodukcję, rozwija się nader powoli.

Co gorzej, ludność niemiecka, tłumnie opuszczająca swój kraj, szuka szczęścia i lepszego zarobku nie we własnych koloniach, lecz w Ameryce północnej, Brazylii, Argentynie, w Afryce angielskiej, w koloniach holenderskich. W krajach tych osadnicy niemieccy, przemysłowcy i rzemieślnicy tworzą już liczne i kwitnące kolonie niemieckie, gdy tymczasem w ich własnych posiadłościach zamorskich niema ludzi do zaludnienia pustek, niema kapitałów, niema ruchu.

Emigranci niemieccy nie mają najmniejszej ochoty osiedlać się na ziemiach, ocienionych flagą niemiecką a nawet unikają ich starannie.

Dla czego?

Bo w posiadłościach kolonialnych niemieckich panują stosunki, tamujące wprost wszelką swobodę ruchów. Gdzie tylko spojrzysz — munitury, czego się dotkniesz — podciągnięte pod dyscyplinę wojskową. Emigrant, przybywający do kolonii niemieckich, czy będzie to rolnik, czy rzemieślnik, kupiec lub przemysłowiec, nie ma najmniejszej swobody osobistej, nie uważany jest za człowieka wolnego, lecz za rekruta, któ-

remu bezustannie trzeba dawać wskazówki.

Kolonie niemieckie są przedewszystkiem koloniami wojskowymi i urzędniczymi. W takim Kiau-Czau np. jest 1500 żołnierzy i urzędników niemieckich, a tylko 5 kupeców.

Obejmując kraj zamorski w posiadanie, Niemcy wysyłają tam przedewszystkiem oddział wojska i całą falangę urzędników i wytwarzają administrację na polu wojskową, przesiąkniętą na wskroś pedanterią, brutalnością i butą pruską. Administracja ta korzysta przytem z wielkich przywilejów i nieograniczonej prawie władzy, nie pozwala na żaden ruch samodzielny, krepuje wszystko i wszystkich, i zniechęca swym postępowaniem bezwzględnie a brutalnie.

Wychodzą z kraju macierzystego, czując się skrępowanym na każdym kroku, omijają zamorskie posiadłości niemieckie i chętniej daleko udają się tam, gdzie korzysta z pełnych praw obywatelskich. Jedzie więc do Australii, do Ameryki, do posiadłości angielskich lub holenderskich. Dlatego też kolonie niemieckie, tak jak one dziś są rządzone, nie tylko nie przynoszą krajowi macierzystemu żadnych dochodów, lecz przeciwnie, są dla niego ciężarem.

Nie tak się atoli dzieje w koloniach innych państw, a w szczególności w koloniach angielskich. Zapewniając wychodźcom prawa obywatelskie, pomoc i opiekę, przy zostawieniu im przytem najzupełniejszej swobody ruchów, kolonie te ściągają do siebie ludzi i kapitały, i nader szybko zamieniają się w nowe ogniska pracy i handlu, przynosząc metropolii znaczne dochody.

Niemcy jednakowoż, zamiast wniknąć w istotę złego i usunąć je jaknajprędzej, aby tym sposobem wytworzyć w swoich posiadłościach zamorskich kolonie ludne i bogate, wolały ostrzyść zęby na rozwinięte już kolonie angielskie, gęsto przez wychodźców z Niemiec zaludnione. Ztąd zaś płynnie źródło nienawiści do Anglii, potężnej i trudnej do zwalczania rywalki na oceanach, nienawiści, która zobopólnie w obu krajach coraz to groźniejsze przybiera rozmiary.

W ostatnich czasach w prasie angielskiej coraz to jaskrawiej ujawnia się nastroj przeciwniemiecki. Po części wpłynęło na to zachowanie się gazet niemieckich podczas wojny z boerami, po części rywalizacja na polu ekonomicznym, w znacznej atoli mierze przeświadczenie anglików, że na gruzach potęgi wielkobrytańskiej Niemcy radeby jak najprędzej zbudować wielkość wszechświatową, odrodzonego przez pogrom Francji Cesarstwa Niemieckiego.

W ostatnich dniach w dziennikach angielskich pojawiły się artykuły przeciw Niemcom, z racyi zbliżenia się Niemiec do Rosyi. Zbliżenie to, zdaniem gazet angielskich w niezem nie może być groźnem dla pozostałych mocarstw. Dowodzi ono bowiem tylko, na jak niepewnych nogach stoi cesarstwo niemieckie Hohenzollernów.

„Był czas—pisze «Spectator»—kiedy Anglia gotową była nie pozwolić na skruszenie Niemiec, które naraz znalazły się między młotem a kowadłem.

Obecnie jednak Wielka Brytania nie zrobi ani jednego kroku dla ocalenia Niemiec, gdyby nadszedł krytyczny dla nich moment. O jakim-

Wzorowe amerykańskie wagi „FAIRBANKS“

poleca skład artykułów specjalnych Towarzystwa udziałowego I. BLOCK.

Reprezentant na Królestwo Polskie

Krzysztof Brun i Syn

W Warszawie, Krakowskie-Przedmieście 42 w „Hotelu Bristol“.

Wagi „Fairbanks“ posiadają wszelkie wysokie zalety, jakich się żąda od wag wogóle, a mianowicie: trwałość, dokładność i nadzwyczajną czułość. Wszystkie składowe części wag są z materiałów w najlepszym gatunku. Ostrza zaś, które w wadze mają pierwszorzędne znaczenie, zahartowane są na specjalny sposób, patentowany przez zakłady wag.

Najlepszym dowodem ich zalet będzie ten, że w danej chwili na kolejach rosyjskich jest już w użyciu przeszło 3500 sztuk wag towarowych i przeszło 400 wagonowych, co stanowi więcej niż połowę ilości wag, używanych w ogóle na drogach żelaznych w Rosyi.

Przy takim rozroście wag fabryka „Fairbanks“ wypracowała cały szereg najrozmaitszych modeli i dała możność zastosowania wag do wszelkich potrzeb. A więc są wagi przenośne, bagażowe, towarowe, całe z żelaza bez użycia drzewa, wagi dla kupców, dla składów, dla sklepów, do ważenia wagonów kolejowych i wozów. Cenniki wysyłamy na żądanie gratis i franco. 925-20-13

W Szkole Prywatnej

przy ulicy Ewangelickiej № 18,

lekcje rozpoczną się dnia 20 sierpnia. Zapisy uczniów przyjmują się codziennie od godz. 8 r. do 4 pop.

993-19-7

Aleksander Zimmer.

W 3 klasowej Szkole Handlowej prywatnej
z prawami Szkół rządowych

Z. GOETZENA

WÓLCZAŃSKA № 55,

egzaminacje poprawkowe rozpoczną się 9/22 sierpnia, wstępne 12/25 sierpnia, lekcje zaś 16/29 sierpnia. Przy szkole pensjonat. 972-10-4

Dorośli mają najlepszą okazję nauczyć się buchalteryi, rachunków, korespondencyi i języków w

Wieczornych Klasach Handlowych H. Cyrklera

Łódź, ulica Nawrot № 37.

Lekcje rozpoczną się 1 września. Zapisywać się można codziennie o g. 8-ej wieczorem. 1009-10-3

W 3 klasowej Szkole Handlowej Żeńskiej

zostającej pod zarządem Ministerium Skarbu

Zawadzka Nr. 9.

prośby na imię Inspektora przyjmuje się codziennie od 2 do 6 popołudniu oprócz niedziel i świąt. Egzaminacje 29 i 30 sierpnia. Lekcje 1 września. W roku bieżącym otwarta druga klasa specjalna. C. Waszczyńska. 1016-10-2

Administracja

Mleczarni Ziemiańskiej

Dzielnia № 30.

Filii Piotrkowska 84 i Średnia № 30,

poleca Sz. Publiczności znane ze swej dobroci masło śmietankowe, świeżo solone i kuchenne, krem, śmietankę słodką, śmietankę kwaśną, mleko dwa razy dziennie świeże, sery w wyborowych gatunkach, oraz mleko we flakonach, które rozsyła się codziennie dwa razy do domów bez względu na ilość. 998-50-3

Дозволено Цензурою, Г. Лодзь, 6 Августа 1902 г.

W łodzi „Rozwoju“, Piotrkowska № 111.

Redaktor i Wydawca W. Czajewski.

Vin Saint-Raphaël

rekomenduje się jako toniczne, wzmacniające i pomagające trawieniu, najlepszy przyjaciel żołądka.

BROSZURA 905-20-4
D-ra de Barre

o winie St. Raphaël jako o pożywnym, wzmacniającym i leczniczym środku, wysła się na żądanie.

Smak jego jest wyśmienity. Ostrzeżenie przeciw podrabianiu. Compagnie du Vin Saint-Raphaël, Valence, Drome, France. Wystrzegać się podrabiania.

Szkola prywatna
z klasą dla początkujących

M. Olczaka

przy ul. Wschodniej № 74 róg Dzielnej.

Lekcje rozpoczną się 20 sierpnia. Zapisy przyjmują się codziennie. Na wielokrotne życzenia rodziców będą otwarte oddziały żeńskie. 985-6-6

Wielki wybór

Ubrań Uczniowskich

poleca Emil Schmechel

Piotrkowska № 98 978-10-7

Szkola prywatna THOMASA

Południowa № 3

Lekcje rozpoczynają się 21 sierpnia. Szkoła zajmuje się specjalnie przysposabianiem chłopców do szkół rządowych. Kancelarya szkoły otwarta codziennie od 8 r. do 8 w. 1467-4-4

Garnitur mebli

mehonlowych do sprzedania tanio. Piotrkowska № 18 drugie piętro. 1469-4-4

Garnitur

Mebli

czarny, zielonym pluszem kryty w dobrym stanie tanio do sprzedania. Łódź, Mikołajewska № 29 m. 1. 1017-3-3

Od 1 października poszukuje się

Mieszkania

z 3 lub 4 pokojów, z kuchnią i wszelkimi wygodami od frontu lub w podwórzu na I lub II piętrze, przy linii tramwajowej. Oferty składać w adm. „Rozwoju“ dla „W. G.“ 1006-5-4

W Szkole rysunków i malarstwa

art. mal. W. Wołczaskiego

przy ul. Zawadzkiej 14 m. 5

Zapisy uczniów i uczenie od godz. 2 — 4 codziennie. Lekcje rysunków i malarstwa jak również sztuki stosowanej i dekoracyjnej 1009-0-2

„Eksikans“ St. Górskiego.

Hygieniczny proszek od potu i odparzenia ciała, niezbędny podczas lata. Cena 25 k. Sprzedaż wszędzie. 789-30-7

„ARAGO“ St. Górskiego, znany ze swej skuteczności na wyniszczenie 30 i 50 kop. Odcisków

Sprzedaż w składach aptecznych i perfumeryach. 507-15-15

Przełożona 4-ro kl. Pensyi Żeńskiej

Leontyna Rajska

zawiadamia Sz. rodziców i opiekunów, że zapis uczenie rozpocznie się d. 26 sierpnia i odbywać się będzie codziennie od godz. 10-4.

Lekcje rozpoczną się d. 2 września. Dzielnia 11. 990-d-2

Pocztówki z widokami

w wielkim wyborze,
KALENDARZE TERMINOWE
oraz wszelkie roboty drukarskie

poleca po cenach umiarkowanych

Drukarnia i skład papieru

A. J. Ostrowskiego

ŁÓDŹ, Piotrkowska 66. 1030-6-2

W SZKOLE PRYWATNEJ
Kazimierza Goetzena
ulica Wólczańska № 55,

zapis uczniów rozpocznie się 1/14, lekcje zaś 7/20 sierpnia. 973 10-4